

Een Midas Dekkers gezocht

Antropologen kijken met afschuw naar 'Groeten uit de Rimboe'

Indiscreet en plat noemen antropologen programma's als *Groeten uit de Rimboe* en *Holy Shit!* Het vakgebied zoekt iemand die kan populariseren, zoals Midas Dekkers doet met biologie.

Door TATIANA SCHELTEMA

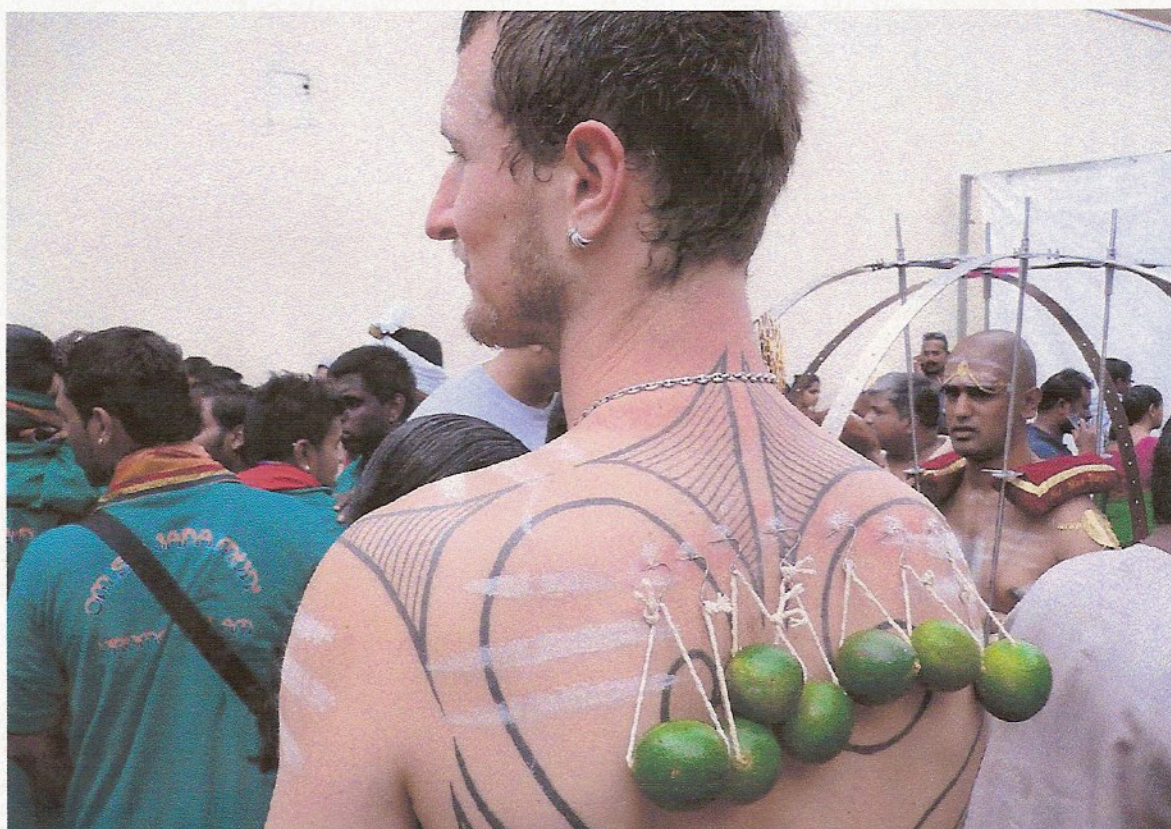
AMSTERDAM, 10 OKT. Cultureel antropologen spreken er schande van. Televisiemakers van programma's als *Groeten uit de Rimboe*, *Holy Shit!* en het Britse *Tribe* behandelen inheemse volken in hun uitzendingen met gebrek aan respect. De programma's zijn plat en er is – op z'n minst – sprake van exploitatie. Antropologen discussieerden gisteravond in het Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam over het schadelijke gehalte van tv-programma's over hun vakgebied.

Is die verantwoordiging terecht, of hebben antropologen zich door de populaire programmamakers de kaas van het brood laten eten? Waar andere wetenschappen al eerder ambassadeurs inzetten bij de popularisering van de wetenschap, bleef het in antropologische kringen angstig stil.

Als de scherpe pennen van de *ka-vadi* met wat duwen en trekken door de huid van de wangen van de Maleise hindoe Karesh worden gedreven gaat er een siddering door de zaal vol antropologen. De camera filmt dicht op de huid van een Singaporees die deelneemt aan het hindoestaanse Thaipusamfestival in Singapore, een ritueel waarbij gelovigen met een draagbaar altaar op het lichaam gespietst naar de tempel lopen. Veel meer komen we vanavond niet over het ritueel te weten. We zien wel dat het pijn doet: de man die het ritueel ondergaat barst, ondanks – of wellicht dankzij – zijn voorbereiding van drie weken vasten, in huilen uit.

We zien een fragment uit de serie *Holy Shit!*, het KRO-programma waarin presentator Sebastiaan Labrie religieuze festivals over de hele wereld bezoekt en daarin zo mogelijk participeert. In Singapore loopt Labrie mee in de optocht, met zeven haken in zijn rug waaraan limoenen hangen. Labrie vertelt dat hij een van de meest bizarre ervaringen uit zijn leven meemaakt maar heeft, getuige de tatoeage over de volle lengte en breedte van zijn rug, wel voor hetere vuren gestaan.

De discussie wordt georganiseerd door de Stichting Audiovisu-

Sebastiaan Labrie reist in het KRO-programma *Holy Shit!* naar religieuze plaatsen. Hier: Thai Pusam-festival, Singapore (Foto KRO / Haagse Bluf)

ele Antropologie Nederland (SAVAN) en heeft als thema antropologie op tv. Naast fragmenten uit *Holy Shit!* en het Britse *Tribe* worden beelden vertoond uit het spraakmakende *Groeten uit de Rimboe* (SBS 6), waarin een Nederlandse familie twee weken bij een ver volk gaat wonen, en *Groeten Terug*, de variant waarbij de inboorlingen een tegenbezoek brengen.

De programma's trokken veel kijkers maar stuitten op afkeer in de antropologische wereld. De kritiek richtte zich op het effectbejag van de makers van *Groeten* en *Groeten terug*. De verschillen tussen de Nederlandse families en de inboorlingen worden breder uitgemeten dan ze zijn, en de primitiviteit van de bezochte volken wordt dik aangezet. „We worden belazerd”, zei Marijn Kraak, studente culturele antropologie, gisteravond in Amsterdam. Zo zouden de Himba in Namibië al jaren bier

drinken, in auto's rijden, en jagen met geweren in plaats van speren. Ook de sturende rol van de makers tijdens het filmen ligt zwaar onder zwaar. Kraak ging terug naar de Himba in Namibië en vroeg naar de voorwaarden waaronder zij hun medewerking aan *Groeten* en

antropologen, zelf bruggen tussen de SBS-kijkers en de volkeren aan de andere kant van de wereld. Dat doet pijn.

Wat zegt dat over de rol van de antropologie in de Nederlandse samenleving? Welk beeld heeft die eigenlijk van de antropologie?

Vooral in 'Groeten terug' bleek alle actie vooraf tot in de puntjes geregisseerd.

Groeten terug hadden verleend. Vooral tijdens het tegenbezoek van de Himba bleek alle actie vooraf tot in de puntjes te zijn geregisseerd. Maar wat nog het meeste steekt: aan antropologen werd niks gevraagd.

De programmamakers sloegen, zonder tussenkomst van geleerde

Worden zij wel serieus genomen, of staan antropologen – ook in Hilversum – te boek als een stelletje 'rare pottenverzamelaars' die je nog het beste kunt doorsturen naar de Hilversumse bezemkast?

Een antwoord komt van Rolf Deen, bij de KRO verantwoordelijk voor *Holy Shit!*. Deen is theo-

loog en maakte zelf ooit de overstap van de strenge wetenschap naar de snelle wereld van de tv. Dat werd hem door sommige collega-theologen niet in dank afgenomen. Deen: „Er waren collega's die zeiden: jij bent mediageil, met jou praat ik niet meer. Terwijl je, als je wetenschappen voor een breed publiek wil verklaren, juist veel steun moet geven aan 'grensgangers', mensen als Geert Mak, Midas Dekkers, of, op mijn vakgebied, Nico ter Linden, die de wetenschap op een prettige manier aan de leek kunnen uitleggen.” Want dat de antropologie een belangrijker rol in het publieke debat zou kunnen spelen staat buiten kijf. Maar hoe? Sociale ontwikkelingen in Nederland, dat de grootste migratiegolf uit zijn geschiedenis meemaakt, kunnen door antropologen in het publieke debat worden uitgelegd. Het wachten is op een antropoloog die die rol op zich neemt.